

AGRÁRGAZDASÁGI FIGYELŐ

(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

Agrárgazdasági Figyelő
IV. évfolyam, 4. szám, 2012

2012. december 17.

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Bojtárné Lukácsik Mónika

lukacsik.monika@aki.gov.hu

Közreműködött

Piaci Információs Osztály (AKI)

Statisztikai Osztály (AKI)

Agrárpolitikai Kutatások Osztálya (AKI)

Pénzügypolitikai Osztály (AKI)

Élelmiszerlánc Elemzési Osztály (AKI)

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Főigazgató: Dr. Kapronczai István

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-3060

Fax: (+36 1) 217-7037

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 2063 1707

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi.....	3
Nemzetközi terménypiaci összefoglaló 2012.....	3
Hazai növénytermesztési helyzetkép.....	4
A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) első előzetes eredményei 2012-re vonatkozóan.....	5
Állatvágások a hazai vágóhidakon.....	6
Termelői és feldolgozói értékesítési árak.....	7
Kiskereskedelem.....	11
Külkereskedelem.....	11
A műtrágya értékesítés alakulása 2012. I-III. negyedévben.....	12
II. Mi történt az agrárgazdaságban?.....	13
III. Szemelvények az AKI kiadványaiból.....	15
Melléktermékek hasznosíthatósága a sertéstakarmányozásban Magyarországon.....	15
Az élelmiszer-kereskedelem termelékenység és jövődélmezősége.....	15
Áfa-változtatások hatása az agrárgazdaságban.....	16
IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok.....	17
V. Gyakran feltett kérdések.....	27

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük, amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

Nemzetközi terménypiaci összefoglaló 2012

A globális terménypiacokon a 2010/2011. gazdasági évi árlufi a kereslet és a kínálat normalizálódásának köszönhetően 2011 nyarától 2012 nyaráig lelohadt. Júliusban azonban újabb lökéshullám érkezett, majd augusztusban ismét rekordok dőltek. Az árak emelkedésében ezúttal a búza, a kukorica és a szójabab globális piaci fundamentumai játszották a főszerepet, a spekulatív nyomás – miként az a határidős árupiaci kereskedési statisztikákból leszűrhető – egyértelműen kisebb volt, mint két évvel ezelőtt. A kukorica és a szója jegyzéseinek szeptemberben és októberben megfigyelhető csökkenésében közrejátszott többek között, hogy az Egyesült Államokban mindkét terményből a vártnál nagyobb lett a termés. Ráadásul a szokásosnál jóval hamarabb végeztek a betakarítási munkákkal.

Az év utolsó hónapjaiban a piaci szereplők feszülten figyelték a dél-amerikai fejleményeket, hiszen itt ekkor kezdődött a kukorica és a szója vetése. Argentínában azonban a szokatlanul bőséges csapadék, míg Brazília egyes részein a szárazság miatt szenvedtek késedelmet a munkák. Az őszi vetés nem zajlott nehézségek nélkül az Egyesült Államokban sem, a kalászosokat termelő gazdálkodók itt is a csapadék hiányával küszködtek. A folyók alacsony vízállása pedig igen megnehezítette az exportra szánt áru lejuttatását a Mexikói-öbölbe. Az Európai Unióban szintén megcsúsztak a vetési munkák, míg Oroszországban a szokatlanul enyhe őszi adott okot az aggodalomra. Egyedül Ukrajnában alakult kedvezően az időjárás. Ukrajna azonban már október végétől a búzaexport korlátozásával riogatott, ami Európában elszakította mind a búza, mind a kukorica határidős jegyzését a chicagói tőzsde jegyzéseitől.

Elemzők a világ 2012/2013. gazdasági évi búzatermelését 651,4 millió tonnára becsülik. Ez 44,7 millió tonnával kevesebb az előző gazdasági év kibocsátásánál. A legnagyobb termés kiesést 2012-ben az eurázsiai és az észak-afrikai búzapiacra meghatározó fekete-tengeri térségből jelentették: a Független Államok Közös-

ségében 37 millió tonnával kevesebb, 77,8 millió tonna búza került le a táblákról. Oroszországban 38 millió tonnát (-18,2 millió tonna), Kazahsztánban 10,5 millió tonnát (-12,2 millió tonna), Ukrajnában 15,5 millió tonnát (-6,6 millió tonna) takarítottak be a terményből.

Az Európai Unióban 131,8 millió tonna, a 2011. évinél 5,4 millió tonnával kevesebb búza termett. A visszaesés a dél- és kelet-európai országok közül Spanyolországban (-1,8 millió tonna), Romániában (-2,4 millió tonna), Lengyelországban (-1,6 millió tonna) és Csehországban (-1,4 millió tonna) volt a legnagyobb. Ezzel szemben számottevően nőtt a termelés Franciaországban (+3 millió tonna) és Olaszországban (+1 millió tonna).

A világ kukoricatermelése a várakozások szerint – a vetésterület 3 százalékos meghaladó növekedése ellenére – a 2011/2012. gazdasági évi, mindenkorinak rekordnak számító 880,5 millió tonnáról 839,7 millió tonnára eshet vissza a 2012/2013. szezonban. A világ legnagyobb kukoricaexportőr országai közül az Egyesült Államokban 272,4 millió tonna (-41,5 millió tonna), míg Ukrajnában 19,5 millió tonna (-3,3 millió tonna) kukorica került a raktárakba, ugyanakkor a déli féltekén, Brazíliában kevesen 70 millió tonna (-3 millió tonna), Argentínában 28 millió tonna (+7 millió tonna) tengeri betakarításával számolnak 2013 első félévében. A brazíliai exportárulap az év végére erősen megcsappant, tekintve, hogy az ország kivitele 2012 nyarától soha nem látott sebességre kapcsol.

A közép- és dél-európai térséget sújtó száraz és forró nyár miatt az EU-27 kukoricatermelése 11,5 millió tonnával 54,7 millió tonnára esett vissza. Jelentős termés kiesésről Romániában (- 5,7 millió tonna) és Olaszországban (- 2,3 millió tonna) számoltak be.

A világ 2012/2013. gazdasági évi napraforgó-termelését 36 millió tonna körül valószínűsítik (Argentínában csak jövő március-áprilisban takarítják be a növényt). Ez 3,5 millió tonnával elmarad a 2011/2012. gazdasági évi rekordtól, de 2,4 millió tonnával túlszárnyalja a 2010/2011. szezonban betakarított mennyiséget. A világ három legnagyobb napraforgó-termelő országában, illetve térségében, Oroszországban, Ukrajnában és az Euró-

pai Unióban egyaránt számottevően kevesebb termés került a raktárakba.

A világ 2012/2013. gazdasági évi repcetermése előreláthatóan 60,8 millió tonna körül alakul. Ez 0,7 millió tonnával haladja meg a 2011/2012. gazdasági évben betakarított mennyiséget, de 0,1 millió tonnával elmarad a 2010/2011. gazdasági évi rekordtól. Az Európai Unióban 19,1 millió tonna repcemag került le a táblákról 2012-ben, 100 ezer tonnával kevesebb, mint egy évvel korábban és 1,5 millió tonnával kevesebb, mint a 2010. évi rekord.

A szójabab globális termelése 236,7 millió tonnát tett ki a 2012. naptári évben, ami 22,6 millió tonnával elmarad a 2011. évi kibocsátástól. A világ legnagyobb szójatermelő országaiban igen gyenge termést takarítottak be: az Egyesült Államokban 80,7 millió tonna (a 2010. évi rekordtermésénél 10,3 millió tonnával kevesebb) szójabab kerül a raktárakba, míg Brazíliában 66,8 millió tonna (a 2011. évi rekordnál 8,5 millió tonnával kevesebb), Argentínában pedig 40,5 millió tonna (a 2010. évi rekordnál 13,3 millió tonnával kevesebb) szójabab termelt. A szójatermelés ilyen léptékű csökkenésére évtizedek óta nem volt precedens, így az is példa nélküli, hogy a termés globális feldolgozása több millió tonnával csökkent.

Hazai növénytermesztési helyzetkép

Az operatív jelentések szerint a tervezett őszi vetésterület 1 millió 678 ezer hektár, amely 32 ezer hektárral elmarad el az előző évitől. A gazdák a vetési munkákat november végéig végezték el 1 millió 659 ezer hektáron.

Az őszi vetésű növények alá tervezett talaj-előkészítést az előirányozottnak megfelelően, közel 1 millió 700 ezer hektáron végeztek. A tervezett 2 millió 80 ezer hektár őszi mélyszántás tavaszi vetésű növények alá november 25-ig 78 százalékban, 1 millió 618 ezer hektár területen teljesült.

A gabonafélék vetésterülete 1 millió 462 ezer hektár, amely a tavalyi évet 4 százalékkal, az elmúlt öt év átlagát alig 3 százalékkal haladja meg.

A búza (durumbúzával együtt) vetésterülete 1 millió 110 ezer hektár, ami 2,5 százalékkal több a 2011. évinél. Az ország búza vetésterülete évek óta 1 millió hektár körüli.

Őszi árpából 194 ezer hektárt terveztek vetni a gazdálkodók, végül országosan 196 ezer hektár területen teljesítettek. A tritikálé vetésterülete kis mértékben

5 százalékkal nőtt, a rozsé 3 százalékkal elmaradt az elmúlt évhez képest.

A repce vetésterülete az utóbbi öt év folyamatos emelkedése után 2012-ben 28 százalékkal, mintegy 75 ezer hektárral visszaesett. A tervezett 230 ezer hektár repcevetés a kora őszi aszályos időjárás miatt 86 százalékban, 197 ezer hektár területen valósult meg.

Rizsből (indián rizs nélkül) az előző évinél 17 százalékkal nagyobb területről, (3 ezer ha) 3,6 tonna/hektár termésátlaggal 10,6 ezer tonnát takarítottak be, amely 1600 tonnával meghaladja a tavalyi mennyiséget.

Burgonyából az előző évhez képest 11 százalékkal nagyobb területről, 21 százalékkal kisebb termésátlag (21 t/ha) mellett 465 ezer tonna termett.

A cukorrépa betakarítandó területe 17 ezer hektár, amelynek 84 százalékáról, mintegy 14 ezer hektárról, 42 tonna/hektár termésátlag mellett 613 ezer tonna mennyiséget szedtek fel a gazdálkodók. A termés nagyobb részét már beszállították a cukorgyárakba.

Legfontosabb olajos növényünket, a napraforgót minden idők legnagyobb, rekord nagyságú területén, 618 ezer hektáron termesztettek. A termés 1 281 ezer tonna volt, amely a 2011. évhez képest alig 8 százalékkal kevesebb, az ideai termésátlag 2,1 tonna/hektár. A betakarított termés 96 százaléka kerül olajipari feldolgozásra, a többi egyéb célra hasznosul. A legtöbb napraforgómag mennyiséget Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg, és Borsod megye adja.

Kukoricát (hibrid vetőmag nélkül) 1 millió 143 ezer hektárról takarítottak be, a termés közel 4 millió 600 ezer tonna, a hektáronkénti termésátlag 4 tonna.

Zöldségfélékből az ideai évben 48 ezer hektárról, – ami a tavalyi évhez képest 18 százalékkal kisebb terület, – 781 ezer tonna termést takarítottak be.

A hazai gyümölcsstermesztésben az alma meghatározó szerepet tölt be. Az összes megtermelt gyümölcsmennyiség 81 százalékát teszi ki 2012-ben. A tavalyi évhez képest közel két és félszer nagyobb mennyiségű almát szüreteltek le a gazdák. Az országos alma termésmennyiség 67 százalékát a szabolcsi, 11 százalékát a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében termelt alma adja.

Őszi barackból 18 ezer tonna termelt, ami a tavalyi év termésétől 59 százalékkal marad el. A többi megyéhez képest jelentősebb mennyiségű őszibarackot csak Pest, Somogy és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében szedtek le.

A leszüretelt termő szőlő mennyisége az idén 388 ezer tonna, ami 158 ezer tonnával (30%-kal) kevesebb, mint az előző évi termés. Az egy hektárra számított 5,4 tonna termésátlag, a 2011. évtől 28 százalékkal

marad el. A szőlőtermés 96 százalékát borknak dolgozzák fel.

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) első előzetes eredményei 2012-re vonatkozóan

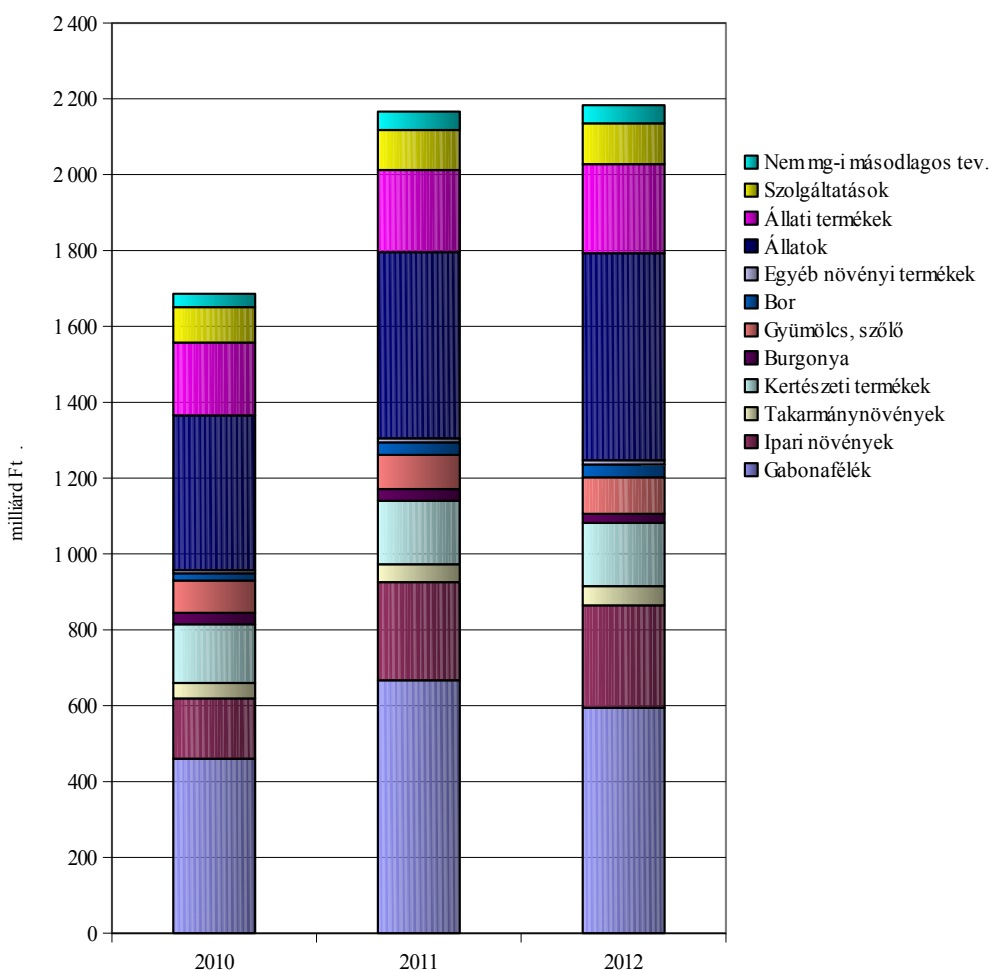
Az előzetes számítások alapján 2012-ben a mezőgazdaság teljes kibocsátásának értéke folyó alapon meg egyezik a 2011. évi eredménnyel. A mezőgazdasági termelés volumencsökkenését az emelkedő termelői árak ellensúlyozták. A termelés költségeinek növekedése nyomán a bruttó hozzáadott érték 13 százalékkal, a mezőgazdasági tevékenységből származó nettó vállalkozói jövedelem pedig 17 százalékkal alacsonyabb, mint 2011-ben.

Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2011. évi 11 százalékos emelkedés után, 2012-ben 11 százalékkal kevesebb az

előző évinél, mivel a növényi termékek kibocsátásának volumene 19 százalékkal csökkent, és az állatok és állati termékek termelésének volumene alig haladta meg az előző évi szintet (+0,7 százalék). A mezőgazdasági termelői árak 2012-ben átlagosan 13 százalékkal emelkedtek 2011-hez viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek termelőiár-színvonala 17 százalékkal, az élő állatok és állati termékek termelőiár-színvonala 10 százalékkal nőtt. A volumen- és árváltozás eredményeként növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke 4,5 százalékkal csökkent, az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke 10 százalékkal emelkedett.

A növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya az előzetes kalkulációk alapján 2012-ben 61,5-38,5 százalék. Ez az arány 2011-ben 64,9-35,1 százalék volt, azaz 2012-ben javult az állattenyésztés aránya, amely elsősorban a növénytermesztés erős volumencsökkenésének következménye.

1. ábra: A mezőgazdasági termelés kibocsátásának alakulása

Megjegyzés: A 2012. évi adatok előzetesek.

Forrás: AKI, KSH

Számításaink szerint a folyó termelő-felhasználás értéke 9 százalékkal emelkedett 2012-ben. A termelés során közvetlenül felhasznált inputok mennyisége kis mértékben változott, összességében az előző évi szinten alakult, az árak viszont kisebb-nagyobb mértékben emelkedtek. A folyó termelő-felhasználás legnagyobb tételét jelentő takarmányköltség az áremelkedés miatt 13 százalékkal magasabb, mint 2011-ben. A felhasznált műtrágya és talajjavító szerek volumene és ára is emelkedett, így költsége mintegy 15 százalékkal haladta meg a 2011. évi. Az energiaköltség 6, a vetőmagköltség mérsékelten, 2 százalékkal nőtt.

Mivel a folyó áron mért kibocsátás kevesebb, mint 1 százalékkal, a folyó termelő felhasználás értéke pedig 9 százalékkal emelkedett, a bruttó hozzáadott érték 13 százalékkal csökkent 2012-ben. Ebben az évben 100 forint értékű folyó alapon mért kibocsátás előállításához 67 forint értékű inputot használtak, míg az előző évben 62 forintot.

A mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetének változását mérő úgynevezett „A” mutató 84 százalék, azaz 2012-ben az egy teljes munkaidős dolgozóra szá-

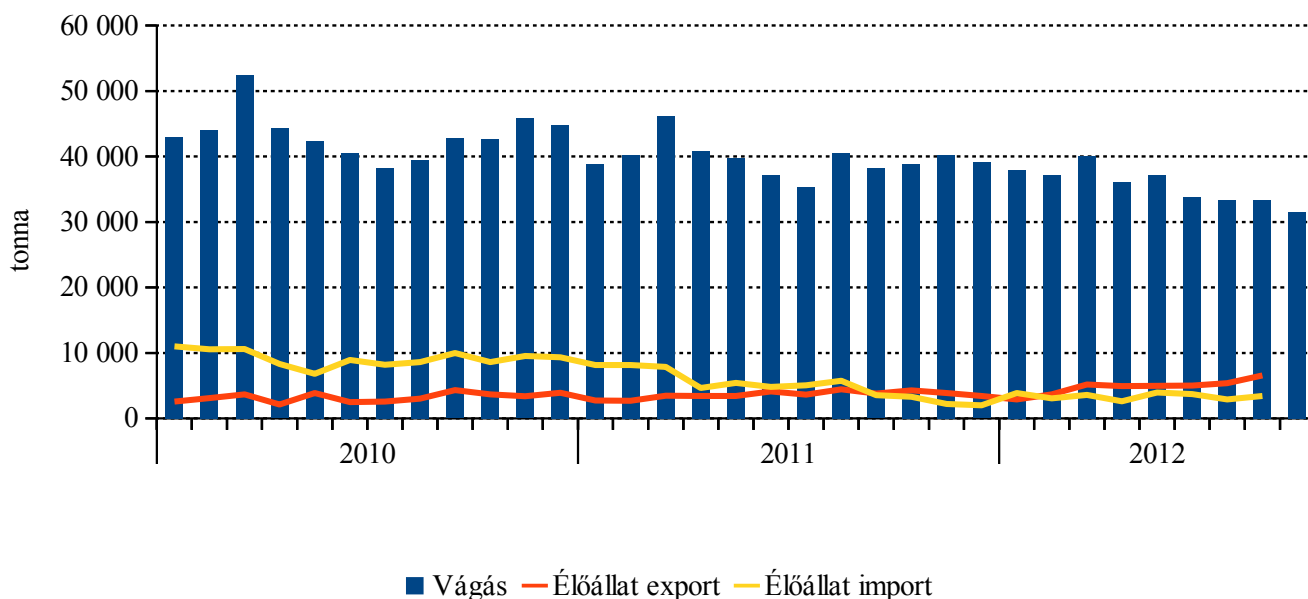
mított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 16 százalékkal csökkent. A jövedelem változását a 2002-es szinthez hasonlítva, azt tapasztaljuk, hogy az egy mezőgazdasági dolgozóra jutó kalkulált reáljövedelem több mint kétszeresére emelkedett 10 év alatt, a növekedés mértéke éves átlagban 8,5 százaléknak felel meg.

Állatvágások a hazai vágóhidakon

A vágóhidakon 2012. I-III. negyedévben 69 584 darab szarvasmarhát vágtak le, ami 7304 egyedese (-9,5%) csökkenés a 2011. I-IX. havi adathoz képest. Élősúlyban számítva 35 830 tonnát tett ki a vágás, ez 8,5 százalékkal kevesebb, mint a bázisidőszakban.

A legnagyobb volument adó tehének vágási darabszáma alig 1 százalékkal, a borjak vágása 13,8 százalékkal, a fiatal marha vágása pedig 30 százalékkal emelkedett, a levágott bikák darabszáma a legjelentősebben, 44,3 százalékkal, az üszöké 14,4 százalékkal csökkent a 2011. I-III. negyedévhez hasonlítva.

2. ábra: Vágóhidak sertés vágása élősúlyban

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

A külkereskedelem 2012. I-VIII. havi adatai szerint az élőmarha export erőteljes (-27,8%) csökkenését és az import kismértékű (+7,2%) növekedését mutatják, így a külkereskedelmi mérleg 12 259 tonnával romlott. Az élő szarvasmarha behozatala főként Hollandiából, Németországból és Franciaországból történik, kivitelének iránya Törökország, Ausztria és Görögország.

Vágósertésből 2012. I-III. negyedévben 2 millió 855 ezer darabot vágtak, 11,1 százalékkal kevesebbet, mint az egy évvel korábbi időszakban. Az élősúly 10,4 százalékkal csökkent, a vágósúly szintén 10,4 százalékkal volt alacsonyabb. Az élősértés-kivitel élősúlyban számolva 8158 tonnával növekedett 2012. I-VIII. hónapjában. A behozatal eközben 24 032 tonnával csökkent, te-

hát míg az import 2011. I-VIII. hónapban 20 759 tonnával meghaladta az exportot, addig idén 11 431 tonnával volt kevesebb. Az élő sertés behozatala legfőképpen Hollandiából, Szlovákiából és Lengyelországból történt, a kivitel fő iránya Románia, Szlovákia és Ausztria. A hazai termelés 2012-ben várhatóan stagnál.

A bejelentett juhvágások mennyisége a 2011. I-III. negyedévhez képest 43,4 százalékos növekedést mutat. Míg a tavalyi I-IX. havi időszakban 6802 darabot, addig idén 9756 darabot jelentettek. A vágáskori átlagsúly 35 kilogramm, ami 4,4 százalékos csökkenést jelent. A levágott bárányok száma 76,6 százalékkal haladja meg az előző évit, miközben az átlagsúlyuk 25,9 kg-ról 27,8 kg-ra nőtt. Az anyajuh vágás 12,5 százalékkal nőtt a 2011.

I-III. negyedévihez képest, de ennek mennyisége nem jelentős.

A baromfivágás 2012. I-III. negyedévben 125 843 ezer darab volt, ami egy év alatt 9829 ezer darabbal, 8,5 százalékkal emelkedett. A legjelentősebben a vágócsirke vágások száma növekedett (97 168 ezer darab), ez 8546 ezer darabbal (+9,6%) több, mint 2011. első háromnegyed évében. A vágótyúk és kakas vágása 622 ezer darabbal (-32,6%) csökkent. Vágókacsából 17 020 ezer darabot vágta, ami 8,2 százalékos növekedés. A libavágás 4712 ezer darab volt, ez 19,4 százalékos emelkedést jelent. Ezen belül megfigyelhető a húsliba vágásának jelentősebb növekedése. A pulykavágás 5656 ezer darab, a tavalyi év azonos időszakához képest 142 ezer darabbal (-2,5%) lett kevesebb.

1. táblázat: **Élőállat vágások alakulása**

Megnevezés	2012. I-IX.			2012. I-IX./2011. I-IX.		
	darab	élősúly tonna	vágósúly tonna	darab	élősúly	vágósúly
Változás százalékban						
Szarvasmarha összesen	69 584	35 830	18 283	90,5	91,5	91,7
Sertés összesen	2 855 077	320 202	260 960	88,9	89,6	89,6
-ebből: anyakoca	58 151	12 323	10 125	76,4	79,0	79,0
Juh összesen	9 756	342	168	143,4	137,8	150,1
Ló összesen	220	106	62	76,4	86,3	85,4
Vágóbaromfi összesen	125 843 258	388 513	305 019	108,5	107,6	108,0
-ebből: csirke	97 167 602	222 156	175 141	109,6	110,0	110,5
tyúk és kakas	1 286 984	3 192	2 466	67,4	81,1	80,7
liba	4 712 247	27 382	21 088	119,4	118,2	118,1
kacsa	17 020 077	57 114	44 493	108,2	106,0	105,8
pulyka	5 656 348	78 669	61 916	97,5	100,7	101,8
Nyúl összesen	3 219 472	8 178	4 624	115,6	114,3	119,9

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

Termelői és feldolgozó értékesítési árak

A gabonafélék piacán 2012 nyarán számos termék határidős ára történelmi csúcsot ért el az évszázad egyik legforróbb és legaszályosabb időjárásának köszönhetően. Szeptember elejére az ár rali kifulladt, ősszel egy kiegyensúlyozottabb időszak vette kezdetét, az év első fe-

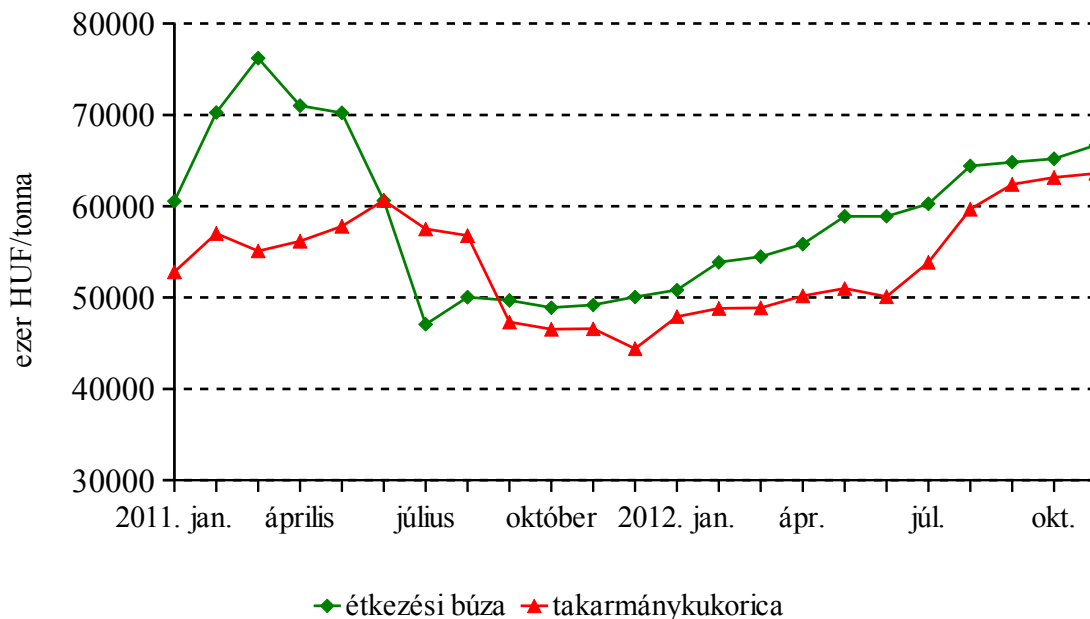
léhez viszonyítva azonban 10-30 százalékkal magasabb árszinten. A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a búza fronthavi jegyzése szeptember és október hónapokban 310-330 USD/tonna között hullámzott, novemberben azonban 310 USD/tonna körüli szintre mérséklődött. Az ár alakulását elsősorban az Egyesült Államok őszi vetését is fenyegető szárazság, a szűkös globális búzakínálat, az Európára koncentrálódó kereskedelem, valamint az Ukrajnában kilátásba helyezett exporttilalom befo-

lyásolta. Szakértők szerint a fundamentumok további romlására, így a világgiazi árak emelkedésére kell számítani a következő hónapokban, amit a technikai elemzések is alátámasztanak.

Magyarországon az étkezési búza termelői ára 2011 júliusától lassan és egyenletesen növekedett. Január és november között átlagosan 17 százalékkal fizettek töb-

bet a terményért a felvásárlók 2012-ben, mint egy évvel korábban, a takarmánykukorica termelői ára pedig 15 százalékkal volt magasabb. A liszt feldolgozó értékesítési ára ugyanakkor 8 százalékkal csökkent a megfigyelt időszakban, ami az előző év eleji 100 forint/kg feletti lisztárakkal magyarázható.

3. ábra: Az étkezési búza és a takarmánykukorica termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

Az Európai Unióban a vágósertés termelői ára 16 százalékkal haladta meg 2012. január-november között a tavalyi év azonos időszakának árszintjét, ugyanakkor október közepétől az árak csökkenése figyelhető meg. Ez utóbbi egyrészt a szezonális hatásokkal, másrészt a vártnál gyengébb kereslettel magyarázható. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, az idén is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 473 forint/kg hasított súly volt 2012 első tizenegy hónapjában, ami 20 százalékos emelkedést jelent az előző év hasonló időszakához képest. A hazai hízósertés-kínálat kiegészítésére a vágóhidak az Unió tagállamaiból vásárolnak sertéseket, amelyeknek vágóhídi belépési ára 3 százalékkal volt alacsonyabb a vizsgált időszakban, mint a Magyarországon termelt sertéseké.

A zöldség- és gyümölcságazatban az időjárás viszonyosságai a termesztési költségek emelkedését, valamint a hozamok csökkenését eredményezték 2012-ben.

A Budapesti Nagybani Piacon a belföldi termesztésű zöldségféléket – a kisebb kínálat hatására – magasabb termelői árak jellemezték 2012. 26-49. hetében, mint

2011 azonos időszakában. A szabadföldi fejes káposzta termelői ára 132 százalékkal, a burgonyáé 43 százalékkal, a sárgarépaé 18 százalékkal, a petrezselyemgyökéré 13 százalékkal emelkedett.

Az EU almatermése 9 százalékkal csökkent 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A legnagyobb almatermelők közül Olaszország termése 13 százalékkal 1,9 millió tonnára, Franciaországé 32 százalékkal 1,1 millió tonnára esett, ami a termelői árak emelkedését okozta. Ugyanakkor Lengyelország almatermése 12 százalékkal 2,8 millió tonnára nőtt. Magyarországon a tavalyinál több (418 ezer tonna) almát takarítottak be. Az Idared almafajta termelői ára 12 százalékkal volt alacsonyabb a vizsgált időszakban.

A belpiaci dióbél termelői ára 8 százalékkal csökkent 2012. 26-49. hetében az előző esztendő hasonló időszakához képest. A kedvezőtlen időjárás miatt kevesebb dió termett 2012-ben, ami 12 százalékkal magasabb árakat (2161 forint/kg) eredményezett 2012. október-novemberben, mint egy évvel korábban.

2. táblázat: A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Ár		Változás (százalék)
		2011. január-november	2012. január-november	
Étkezési búza	HUF/tonna	52 629	61 302	116,5
Takarmánykukorica	HUF/tonna	48 444	55 463	114,5
Napraforgó-mag (ipari)	HUF/tonna	112 231	128 036	114,1
Repce	HUF/tonna	119 783	140 094	117,0
Vágósertés (valamennyi kategória)	HUF/kg hasított meleg súly	396,3	473,4	119,5
Vágócsirke	HUF/kg élő súly	249,2	267,0	107,2
Nyers tehéntej ^{a)}	HUF/kg	85,4	85,5	100,1

^{a)}január-október

Forrás: AKI PÁIR

3. táblázat: Néhány termék feldolgozói értékesítési ára

Megnevezés	Mértékegység	Ár		Változás (százalék)
		2011. január-november	2012. január-november	
Finomliszt	HUF/kg	94,9	86,9	91,6
Napraforgóolaj, palackozott	HUF/liter	313,9	297,4	94,8
Sertés comb, csont nélkül	HUF/kg	781,8	842,4	107,8
Friss csirke egészben	HUF/kg	457,9	464,0	101,3
Étkezési tojás	HUF/darab	20,2	24,7	122,1
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	HUF/liter	130,1	132,3	101,7
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	HUF/liter	141,4	140,1	99,1
Trappista sajt	HUF/kg	1 087,1	1 020,4	93,9

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: Néhány belföldi termesztésű zöldség- és gyümölcsfaj termelői ára a Budapesti Nagybani Piacon

Megnevezés	HUF/kg		Változás (százalék)
	2011. 26-49. hét	2012. 26-49. hét	
Alma (Idared)	161	141	87,5
Körte (Vilmos)	283	318	112,5
Dióbél	2 272	2 089	91,9
Sárgarépa	91	107	117,8
Petrezselyemgyökér	346	391	113,1
Fejes káposzta (fehér)	39	91	232,0
Vöröshagyma (barna héjú)	84	80	94,8
Burgonya	59	84	142,7

Forrás: AKI PÁIR

5. táblázat: A sárgarépa, a vöröshagyma és az alma nettó termelői ára az EU néhány tagállamában

	EUR/100 kg								
	Sárgarépa			Vöröshagyma			Alma		
	2011. november	2012. november	Változás (százalék)	2011. november	2012. november	Változás (százalék)	2011. október	2012. október	Változás (százalék)
Ausztria	41	60	147,2	16	22	134,7	62	72	116,1
Csehország	16	19	120,5	-	19	-	50	50	100,5
Németország	-	-	-	-	-	-	38	56	148,5
Franciaország	40	41	104,1	-	-	-	67	96	142,8
Lengyelország	15	16	105,9	10	14	141,4	24	24	98,5
Magyarország	20	25	125,1	16	21	134,6	49	46	93,8
Hollandia	31	20	64,5	-	-	-	38	58	152,3

Forrás: Európai Bizottság

6. táblázat: Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára 2012. 50. héten

Megnevezés	Fogyasztói piacok							Kereskedelmi láncok (árfelmérés időpontja: december 11.)		
	Bp. Fővám téri csarnok	Bp. Lehel téri csarnok	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár	Győr	Debrecen	Auchan-Budaörs	Tesco-Budaörs	Metro-Budaörs
Élő ponty	1 051	1 050	950	1 090	1 050	1 010	1 099	749 ^{b)}	749 ^{b)}	808
pontyszelet	1 600	1 680	1 700	1 745	1 700	1 740	2 000	1 985	1 999	1 548
Friss bőrös afrikai harcsa filé	2 600 ^{a)}	2 200 ^{a)}	-	1 790	-	2 160	2 400	1 740	2 099	2 285 ^{a)}
busa törzs	-	960	500	900	-	940	1 100	990 ^{b)}	949	799 ^{b)}
busa szelet	750	920	900	1 000	1 250	991	1 500	990 ^{b)}	949	888 ^{b)}
lazac filé	3 800	4 200	-	4 190	-	3 301	3 999	2 490 ^{b)}	3 799	2 919 ^{b)}

^{a)} Nyüzött. ^{b)} Akciós ár.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

7. táblázat: **Mezőgazdasági ráfordítások árindexei és az agrárrolló**

Megnevezés	az előző év azonos időszaka = 100 százalék		
	2010	2011	2012
	január-szeptember		
Vetőmag	98,2	113,8	100,2
Energia	115,1	112,3	108,3
Műtrágya	79,5	126,3	114,2
Növényvédő szerek	102,4	100,0	107,7
Állatgyógyászat	105,3	102,3	104,5
Takarmány	102,2	134,5	104,2
Mezőgazdasági termékek termelői árindexe	110,1	128,5	110,9
Mezőgazdasági ráfordítások árindexe	101,9	114,6	105,6
Agrárrolló (termelői árindex/ráfordítások árindexe)	108,0	112,1	105,0

Forrás: KSH

A KSH közlése szerint 2012. január–szeptemberben a mezőgazdasági termelés ráfordítási árai az előző év első kilenc hónapjához viszonyítva 5,6 százalékkal nőttek, ami a folyó termelőfelhasználás árszínvonalának 6,0, és a mezőgazdasági beruházások árszínvonalának 2,8 százalékos növekedéséből tevődött össze.

A folyó termelőfelhasználáson belül a jelentős súlylyal rendelkező takarmányok ára a tavalyi 34,5 százalékos emelkedést követően, 2012 első három negyedében további 4,2 százalékkal nőtt. A takarmányok ára 2011 utolsó félévében csökkent, amit 2012 első félévében egy folyamatos áremelkedés kompenzált. A 2011 utolsó negyedéhez viszonyított áremelkedés már megközelíti a 19 százalékot. Az energia ára átlagosan 8,3 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest, ezen belül az üzemanyagok ára 11,4, míg a fűtőanyagoké 4,0 százalékkal emelkedett. 2011 végén kezdődött egy érzékelhető emelkedés az energiaárakban (főként az üzemanyagnál), ami 2012 első negyedév végére megtorpant, azóta stagnálást lehet megfigyelni.

Kiskereskedelem

A KSH „Gyorstájékoztatója” szerint szeptemberben a kiskereskedelmi értékesítés volumene 3,1 százalékkal, az év első kilenc hónapjában 1,5 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakától. Az országos kiskereskedelmi üzlethálózatban, valamint a csomagküldő és internetes kiskereskedelemben 2012. szeptemberben 717 milliárd forint, az első kilenc hónapban 5983 milliárd forint értékű forgalom keletkezett.

Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelemben a forgalom volumene szeptemberben 3,7, az év első kilenc hónapjában 0,3 százalékkal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest. Az előző hónaphoz mérten szeptemberben a kiskereskedelmi forgalom volumene 0,4 százalékkal mérséklődött. Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelem értékesítése 0,7 százalékkal csökkent, a nem élelmiszer-kiskereskedelemé gyakorlatilag stagnált, az üzemanyag-kiskereskedelemé 0,8 százalékkal nőtt.

Külkereskedelem

A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek kivitelének értéke 5304 millió euró, míg behozatalának értéke 2852 millió euró volt a 2012. január–augusztusi időszakban. Az agrár-külkereskedelem 2452 millió eurós aktívumot eredményezett, 42 százalékkal javult, miután a kivitel 14 százalékkal nőtt, a behozatal pedig 3 százalékkal csökkent.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek aránya a nemzetgazdasági exportból 10,0 százalékot, az importból 5,9 százalékot ért el 2012 első nyolc hónapjában. Az agrár-export részesedése a teljes magyar exportból március óta 10 százalék közelében alakult, júliusban és augusztusban különösen magas, 10,8, illetve 11,5 százalék volt.

Az Európai Unió az exportértékből 84 százalékkal, az importértékből 92 százalékkal részesedett. Az exportérték 14 százalékkal emelkedett, az importérték 5 százalékkal csökkent. Az egyenleg 1837 millió eurós értéke 60 százalékkal magasabb, mint a bázis időszakban volt.

Elsősorban a régi tagországokba irányuló exportunk bővült (+25%), az új tagállamokba szállított áruk értéke szerényebb javulást mutatott (+3%).

A kukorica kivitelünk járult hozzá a leginkább a gabona export bővüléséhez, miután a terményből 36 százalékkal (1 millió tonnával) nagyobb mennyiséget szállítottunk külpiacra, mint egy évvel korábban. A kukorica árbevétele adta a gabona exportértékének 77 százalékát. A legnagyobb vásárlók a következők voltak 2012 első nyolc hónapjában: az EU-n belül Hollandia (201 millió euró), Románia (148 millió euró) és Olaszország (130 millió euró), az EU-n kívül pedig Ukrajna (39 millió euró), Oroszország (17 millió euró) és a Koreai Köztársaság (9 millió euró).

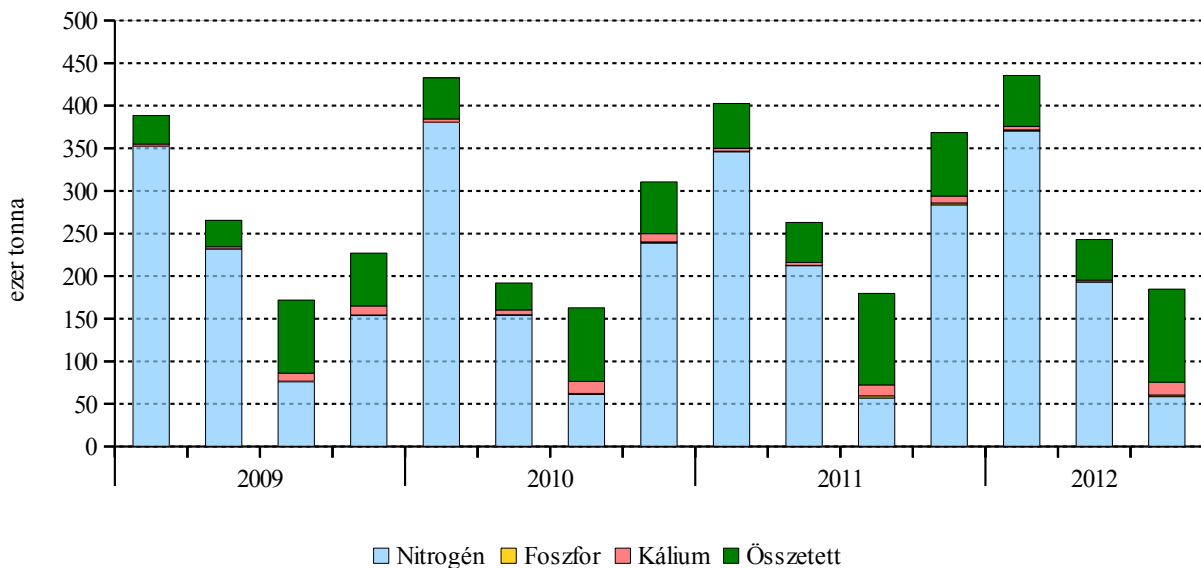
A búza kivitele megközelítette az 1 millió tonnát annak eredményeként, hogy az export mennyisége 32 százalékkal bővült. A kivitel nagyrészt Olaszországba, Bosznia-Hercegovinába és Ausztriába irányult.

A műtrágya értékesítés alakulása 2012. I-III. negyedévben

A közvetlenül mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya értéke 2012 I-III. negyedévében 85 milliárd forint volt, 16 százalékkal több, mint 2011 I-III. negyedévében. A vizsgált időszakban az értékesített mennyiség mérsékelten, az árak erősen emelkedtek 2011 azonos időszakához mérten.

A mezőgazdasági termelők 2012 I-III. negyedévében természetes súlyban számolva 863 ezer tonna műtrágyát vásároltak, melynek nitrogén-foszfor-kálium (NPK) hatóanyag tartalma 302 ezer tonna, az NPK hatóanyag megoszlása 69:15:16 volt. A termelők által vásárolt összes műtrágya teljes NPK hatóanyag tartalma 4,2 százalékkal több, mint egy évvel korábban, de ezen belül a nitrogén hatóanyag 1 százalékkal csökkent, a foszfor hatóanyag 23, a kálium 14 százalékkal emelkedett.

4. ábra: A mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya mennyisége negyedévenként természetes súlyban

Forrás: AKI Statisztikai Osztály adatgyűjtése alapján

Természetes súlyban vizsgálva, a közvetlenül mezőgazdasági termelőknek értékesített 863 ezer tonna műtrágyából 647 ezer tonna egykomponensű, 217 ezer tonna pedig összetett műtrágya volt. Az egyszerű műtrágya vásárlás 1, az összetett pedig 5 százalékkal emelkedett. Egyszerű nitrogén műtrágyából 662 ezer, foszfor műtrá-

gyából 3,3 ezer, a kálium műtrágyából pedig 21,3 ezer tonna fogyott 2012 I-III. negyedévében. Az egykomponensű foszfor műtrágya 5 százalékkal csökkent, a nitrogén mennyisége 1 százalékkal, a kálium mennyisége 6 százalékkal emelkedett 2011 első három negyedévéhez képest.

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap főbb agrárgazdasági híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

Megemelt támogatások a tej- és cukorrépa-termelőknek

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) december 12-től fizeti a tejtermelők megemelt támogatását. A napokban megjelent rendeletmódosítás értelmében az eddigi 4 forint helyett 4,60 forint fizethető ki kilogrammonként a tejtermelőknek. Ez összességében 1,10 milliárd forintos többlettámogatást jelent 5155 gazdálkodónak. Megemelte a kormány a cukorrépa-termelőknek kifizethető támogatást is. Ennek keretösszege a korábbi 1,18 milliárd forintról 1,98 milliárd forintra nő. Ez tonnánként az eddigi 5,65 helyett 8,94 euró támogatást jelent. A kifizetéseket az MVH december 14-től indította el a támogatásra jogosult 170 cukorrépa-termelő számára.

A hatóságok és a gyártók is figyelnek az aflatoxin magyarországi megjelenésére

Mind a tejipari vállalkozások, mind az élelmiszerbiztonságért felelős hatóságok figyelnek arra, és folyamatosan vizsgálják, hogy ne kerülhessen határérték feletti mértékben aflatoxin a tejtermékekbe. Erre azért kell figyelni, mert a takarmányon keresztül a mérgeanyag – az aflatoxin mikotoxin, vagyis gombaméreg –, a tejből juthat kiválasztódással. A szóban forgó mérgeanyag az emberre is veszélyes lehet, nagy mennyiségű fogyasztása rákos megbetegedést okozhat. Ám más állati termékekben ez nem fordul elő, mivel ott az állatokban okoz betegséget.

Teltház lesz az AGROMashEXPO kiállítási területén

Teltház lesz a január végi AGROMashExpo kiállításán a Hungexpo Budapesti Vásárközpontban. Az agrárszakma bemutatójára a kiállítási vásárterület teljesen elkelt, várólistát alakítottak ki, amire az utóbbi időben nem volt példa. A 2013. január 30. és február 2. közötti Agromashexpón, és a vele egy időben zajló Agrárgépszo kiállításon 29 000 négyzetméter fedett és 1500 négyzetméter szabadterületen több száz cég mutatkozik be, egész pavilont bérelt az Axiál és a KITE, és rekord számú pályázat, 27 érkezett a termékek versenyére. A rekordszámú kiállítói létszám többek között annak tudható be, hogy az agráriumban működő vállalkozások felismerték a fejlesztés jelentőségét. Az idén is azok a

mezőgazdasági vállalkozások tudtak sikeresek lenni, amelyek megfelelő technológiával felkészültek a kedvezőtlenebb időjárásra is, ezért fontos bemutatni a rendelkezésre álló technológiai lehetőségeket.

A magyarországi halfogyasztás növelése a cél

„Egészséges halat a gyerekeknek!” – A halfeldolgozás alapjainak megteremtése Biharugrán című mintaprojekt célja, hogy a termelékenységet fokozzák, feldolgozóipart telepítsenek Magyarország egyik legnagyobb kiterjedésű tórendszeréhez. Ezzel cél az is, hogy a foglalkoztatást növeljék a térségben. A célpiac – kiemelten a gyermek-, és közétkeztetés – kiszolgálásához egy formázott, szálkátlanított, panírozott és elősütött termékcsalád kifejlesztése szükséges, az itteni termelésből származó halak közül a ponty, a busa és az amur kiválóan alkalmasak arra, hogy alapanyagként szolgáljanak. A projekt megvalósítása növelné a foglalkoztatottságot, magyar halat juttatna a gyermekétkeztetésbe, szervesen illeszkedne az ország stratégiai terveibe és a megye azon célkitűzésébe, hogy Magyarország élelmiszergazdaságának egyik motorja legyen. A projektnek köszönhetően a halgazdaságban jelenlegi 15 helyett 100-150 munkavállaló dolgozhatna, és a fejlesztéssel megvalósulna a biharugrai tórendszer komplex fejlesztése is.

Learatták az első energiaültetvényt Devecserben

Learatták Devecser határában az első, tizennégy hektáros kísérleti energiaültetvényt, amelyet az iszapkatasztrófa követően, a vörösiszaptól megtisztított mezőgazdasági területen létesítettek. Az energetikai célú nyárfá ültetvényt még 2011 tavaszán ültették, a szakszerű kezelésnek köszönhetően jó termést takarítottak be.

A devecseri önkormányzat az energiaültetvények bővítését tervezi az ajkai térségben, tapasztalatok szerint az ország egyre több önkormányzata igényel földterületet hasonló, biomassza előállítására alkalmas növények telepítéséhez. A kísérleti energiaültetvényt a gödöllői Szent István Egyetem és energianövényekkel foglalkozó vállalkozások szakmai segítségével létesítették.

A fásszárú energianövényeket előkezelt területre telepítették, az első ütemben nyolc hektáron. A közfoglalkoztatás mezőgazdasági programjához kapcsolódóan az ajkai térségben azóta már 50-60 hektáron termesztnek energianövényt. Az eddigi eredmények azt mutatják,

hogya a rendkívül csapadékszegény nyári időjárás ellenére az elültetett növények közel 100 százaléka megeredt, a termőhely ideális az energetikai célú fajok számára.

A környéken a felvásárlói piac is adott, a most learatott nyárfát az ajkai erőműben égetik majd el, illetve a tervek szerint az önkormányzati intézmények fűtését is biomasszával oldanák meg. A helyi vidékfejlesztést jól szolgáló, fosszilis energiát kiváltó rendszer állítható össze, amely jelentős képzetlen munkaerőt foglalkoztathat.

Továbbra is a fa a legszélesebb körben használt megújuló energiaforrás

Az EU tagországaiban az összes megújuló forrásból származó energia mennyiségének csaknem felét a fa, illetve a fahulladék adja. Európa keleti felében és a balti államokban magasabb az arány.

Hagyományosan a fa, illetve a fa hulladék nem alkot külön kategóriát a megújuló energiaforrások között, a biomassza fogalma által felölelt terület egy részét adja. Klasszikusan ide tartoznak a célirányosan termelt energianövények, mint például a nyárfa vagy az energiafűz, továbbá az iparból vagy mezőgazdaságból kikerülő fahulladékok. Csak a megújulók kategóriáját nézve azt láthatjuk, hogy Európa ilyen forrásokból nyert energiájának átlagban a fele származott fából, illetve fahulladékból, keletre és északra haladva pedig még nagyobb hányadot tesznek ki. A lista élén Észtország áll 96 százalékkal, öt Litvánia (88%), Finnország (85%), Lengyelország (81%), Lettország (78%) és Magyarország (77%) követi. Hazánk a teljes energiaszükségletből történő részesedés szempontjából is meghaladta 2010-ben az uniós átlagot, mindösszesen 5,9 százalékát tették ki a fából és fahulladékból származó források a teljes energiafelhasználásnak.

Őszi időjárás

Meglehetősen nagy területi különbség jellemezte az idei őszi csapadékmennyiség országos eloszlását. A Dunántúli területeken a sokéves átlagot meghaladó mennyiségek fordultak elő, míg a Tiszántúlon a sokéves átlagnak alig több mint fele hullott. Ennek köszönhetően az 1 méteres talajszelvényre vonatkoztatott vízhiány november elejére a keleti országrészben elérte a 120-140mm-t, míg az ország nyugati részében csupán 5-10mm-es vízhiány mutatkozott. A Tiszántúlon jelentkező jelentős csapadék hiány nagyon kedvezőtlen a mezőgazdaság számára. Az őszi kalászosok keléséhez, fejlődéséhez nagy szükség lenne arra, hogy jól átázzanak a

talajok és feltöltődjenek vízzel. A tél csapadékának alakulása, elsősorban a havassága, igen fontos a mezőgazdaság számára, de nagy jelentősége van az idegenforgalomban, a közlekedésben és a vadgazdálkodásban is. A hótakaró vastagsága, tartóssága a tél időjárásának egyik fő meghatározó tényezője. Mennyiségének és előfordulásának a becslése azonban az egyik legnehezebb feladat az időjárás előrejelzésében.

Az agrár-generációváltást szolgálja a gazdaságátadási támogatás

A gazdaságátadást támogatja a Vidékfejlesztési Minisztérium a Darányi Ignác Terv vidékfejlesztési programjának forrásaiból. A támogatás célja, hogy az idősebb gazdálkodók visszavonulásával a fiatalabb generációk bekapcsolódhassanak a mezőgazdaságba. A keretösszeg mintegy 2,5 milliárd forint, a kérelmeket 2012. december 17. és 2013. január 31. között lehet benyújtani a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz.

A programban azok az 55 év feletti, de még nem nyugdíjas gazdák igényelhetnek forrást, akik az elmúlt 10 évben mezőgazdasági tevékenységet folytattak, és legalább három hektáron gazdálkodtak. Jelentkezhetnek a termelők munkavállalói is. A pályázók legfeljebb 7 éven keresztül kaphatnak jövedelempótló jellegű támogatást, melynek a kötelező legkisebb munkabérhez viszonyított összege az átadandó gazdaság méretétől függ. A gazdaságot olyan személy veheti át, aki még nem töltötte be a 40. életévét, megfelelő szaktudással rendelkezik, valamint vállalja, hogy főtevékenységű mezőgazdasági termelővé válik, és bővíti a gazdaságot.

Magyarországon a gazdálkodók átlagéletkora 56 év, a 40 év alatti gazdák aránya nagyon alacsony. A gazdaságátadási támogatás hosszútávon szolgálja a gazdátársadalom fiatalítását, a foglalkoztatás növelését és a gazdaságok versenyképességének fokozását.

Fontos nap az uniós természetpolitika számára

A Natura 2000 hálózat közel 25 000 km² kiterjedésű, felbecsülhetetlen értékű természeti területtel bővült. Az európai természetvédelmi területeket összefogó hálózat az Unió elsődleges eszköze az európai biodiverzitás megőrzéséért vívott küzdelemben. A Bizottság most hivatalosan is jóváhagyta a hálózat azon 235 új helyszínrel történő kibővítését, amelyeknek közösségi jelentőségű természeti területként való elismerését a tagállamok javasolták. A tagállamoknak hat év áll majd a rendelkezésükre az e területek védelmét szolgáló szükséges intézkedések meghozatalára.

III. Szemelvények az AKI kiadványaiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, háttéranyagok, agrárgazdasági információk rövid, fontosabb megállapításait ismertetjük.

Melléktermékek hasznosíthatósága a sertéstakarmányozásban Magyarországon

A sertéstartásban az összes költség 71-81 százalékát két ráfordításelem adja. Az egyik a takarmányozási kiadások, amelyek részaránya 42-48 százalék között mozog, a másik az alapanyagköltség 29-37 százalékos részesedéssel. Ez utóbbi természetesen szintén magában foglal takarmányozási költségeket, vagyis – mint minden állattenyésztési ágazatban – a sertéshizlalásban is döntően a takarmányozás hatékonysága befolyásolja a termelés összes költségét, így annak versenyképességét.

A melléktermékeket „hagyományos”, „új típusú”, „rendhagyó” és „jelenleg tiltott” csoportokba soroltuk. Hagyományos melléktermékek a malomipari, a tejipari, a cukorgyári és a sörgyári melléktermékek, továbbá a szesz- és olajipari melléktermékek egy része. Új típusú melléktermékek a bioetanol-, a keményítő- és a biodízelgyártás során keletkező, többnyire kezelt melléktermékek, mint a DDGS, a CGF, a CGM, a kukoricacsíra és a repcedara. Rendhagyó melléktermékek a konzerv- és az édesipari melléktermékek, továbbá a fagyaltgyártás, valamint a kereskedelmi tevékenység során keletkező melléktermékek (pl. száraz kenyér). Jelenleg tiltott melléktermékek a hatályos EU jogszabályok szerint az állati eredetű melléktermékek. E kategóriától eltekintve nincsen jogszabályi akadálya bármilyen alapanyag takarmányozási célra történő felhasználásának.

A magyarországi sertéstartóknak a takarmányinputok árai tekintetében nincs nagy mozgásterük. Amikor azonban a szemestakarmányok ára kitör a 40–60 ezer forint/tonna közötti sávból, a szójadara ára pedig a 80–100 ezer forint/tonna sávból, már érdemes megfontolnunk a piacról versenyképes áron beszerezhető melléktermékek felhasználását.

Magyarországon a melléktermékek elterjedését a sertéstakarmányozásban egyelőre több tényező korlátozza. A melléktermékek ára a szója beltartalmi értékéhez igazodik, nem pedig előállításuk és megsemmisítésük költségei határozzák meg. Magyarországon szinte csak a fe-

hérje pótlására, a szója kiváltására gondolnak még ma is, miközben a nemzetközi tapasztalatok alapján a melléktermékek változatossága a takarmány-alapanyagok szélesebb körében lehetővé teszi a helyettesítést. Nemcsak szójából kell kevesebb, hanem az egyéb alapanyagok arányát is át kell gondolni, adalékokkal együtt.

A termékpályán több bizalomra van szükség a legfrissebb takarmányozási ismeretekkel rendelkező szakértők és cégek iránt. Számos állattartó telep saját takarmánykeverővel rendelkezik, de korántsem biztos, hogy a tápok keverése mindenhol takarmányozásban jártas szakember közreműködésével történik. A magyarországi gazdálkodók közül sokan inkább megtermelik maguk a szemestakarmányokat és ezekhez kérnek olcsó premixet. Így eleve kizárják magukat a melléktermékek szélesebb körű felhasználásából.

Tény, hogy Magyarországon a melléktermékek széleskörű felhasználásának az is gátat szab, hogy azok nem állnak rendelkezésre nagy mennyiségben és – ami különösen fontos – folyamatosan és kiegyenlített minőségben. Az élelmiszeripari vállalatok nem igazán érdekeltek még a takarmány-alapanyagként hasznosítható melléktermékek értékesítésében, így azok körültekintő előállításában és kezelésében sem. Már a melléktermék keletkezésekor oda kell figyelni arra, hogy milyen irányú továbbhasznosítása lehetséges. A melléktermékek elterjedését hátráltatja, hogy azokat – tekintettel az energiaárakra – 60 km-es körzeten belül célszerű felhasználni; a nedves mellékterméknek pedig még ennél is kisebb a használhatósági sugara.

Az élelmiszer-kereskedelem termelékenység és jövedelmezősége

A kutatásban elsősorban az élelmiszer kereskedelem termelékenységét és jövedelmezőségét vizsgálják klaszterizációs pénzügyi elemzési módszerekkel. Ehhez a NAV társas vállalkozások adóbevallásain alapuló adatbázisát dolgozták fel a szerzők 2005-2010. évi időszakban. Az elemzés során külön-külön vizsgálták a nagy- és kiskereskedelmet, az egyes szakágazatokat, méret szerinti

bontásban a vállalatcsoportokat, a kiskereskedelem esetében pedig az egyes bolttípusokat is. A fő pénzügyi adatok áttekintésén, pénzügyi mutatók számításán túl a jövedelmezőségre ható tényezőket (fogyasztás, kereslet, piaci verseny, koncentráltóság, szabályozás) is áttekintették. Végül, de nem utolsó sorban nemzetközi összehasonlításban is felmérték a magyarországi élelmiszer kereskedelem termelékenységi és jövedelmezőségi mutatóit.

A legfontosabb következtetések, hogy a magyarországi élelmiszer-kereskedelem új szakaszába lépett a 2000-es évek második felében. A piac telítődött, új láncok már nem kívánnak megtelepedni, sőt, sok jel mutat rá, hogy megkezdődött a harc a piac újrafelosztásáért. A globalizálódó kiskereskedelmet egyébként is erős árverseny jellemzi, de Magyarországon ezt tovább erősítette két új diszkontlánc érkezése és a 2008-ban kirobbant gazdasági válság, ami a lakossági jövedelmek csökkenésével, a fogyasztók fokozódó árérzékenységével járt együtt.

Mindez természetesen kihatott a kereskedelmi szektor jövedelmezőségére is. A pénzügyi adatok alapján bebizonyosodott, hogy a magyarországi élelmiszer-kereskedelem, azon belül is leginkább az élelmiszer-kiskereskedelem jövedelmezősége romlott 2005 és 2010 között és ez a negatív tendencia főképp a nagyobb cégeket jellemezte. Nagyon fontos leszögezni, hogy az élelmiszer-kiskereskedelem gyenge jövedelmi helyzetéről tett megállapítások nem mondanak ellent korábbi kutatásoknak, melyek a beszállítók több szempontból nehezedő helyzetéről szóltak. Éppen ellenkezőleg: a csökkenő jövedelmezőségű kiskereskedők valószínűleg sokkal nagyobb nyomás alá helyezik beszállítókat, főleg ami az árakat illeti. Erre lehetőségük is van, hiszen növekvő koncentráció figyelhető meg a szektorban.

Áfa-változtatások hatása az agrárgazdaságban

Az mezőgazdasági terméktervezések, a tisztességes piaci szereplők, és a szakmai vélemények szerint az ágazatban mára a feketekereskedelem oly mértékűre nőtt, hogy az már óriási morális és anyagi károkat okoz a gazdaság legális szereplőinek és a költségvetésnek egyaránt. A véleményformáló szakmai körök a feketekereskedelem elhatalmasodásának fő okaként az áfa magas mértékét jelölik meg. A termelők képviselői szerint a helyzet oly mértékben tarthatatlan, hogy indokolt mélyreható intézkedéseket hozni. A negatív hatások közül kiemelik, hogy a jelenlegi gyakorlat rontja versenyhelyzetünket, rombolja a piacot és a társadalmi morált. Véleményük szerint legalább az alapvető élelmiszerek áfájának a jelentős mértékű csökkentésére lenne szükség.

A hazai helyzet elemzése, valamint az uniós gyakorlat áttekintése egyértelműen rámutatott, hogy Magyarországon az áfa mértéke, és ezen belül is az élelmiszer áfa mértéke mind az európai áfaversenyhez, mind a hazai gazdasági körülményekhez képest magas. A nemzetközi tapasztalatok, a hazai lehetőségek és az elérni kívánt hatás-hatások érdekében megvizsgáltuk egy lehetséges élelmiszer áfa csökkentés lehetőségét. Véleményünk szerint az alapvető élelmiszerek esetében – amelyek a teljes élelmiszerfogyasztás több mint 50 százalékát jelentik – az áfa csökkentése lenne indokolt. A kedvezményes kulcs mértékét illetően az uniós áfa-szabályozást, a hazai költségvetés szempontjait, valamint a célzott gazdasági hatásokat is figyelembe véve az Európai Unióban érvényben lévő élelmiszer áfa kulcsok átlagához – ami jelenleg 11 százalék körüli – közel álló mértékű 12 százalékos áfa kulcsot javasoltunk.

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete csak táblázatokból álló, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt 3 év összehasonlítását teszi lehetővé. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

8. táblázat: **A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban**

Év	A mezőgazdaság részaránya			Élelmiszeripari termékek, ital, dohányáru részaránya	
	GDP- termelésben	beruházásban	foglalkoz- tatottságban ^{a)}	fogyasztásban ^{b)}	exportban ^{c)}
	folyó áron, %		%	folyó áron, %	
2009	2,9	5,6	4,6	24,6	7,2
2010	3,2	4,8	4,5	24,1	6,9
2011 ^{d)}	4,6	5,6	4,9	..	7,2

^{a)} A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

^{b)} A háztartások hazai fogyasztási kiadásaiából.

^{c)} SITC (ENSZ Nomenklatura) szerint nem tartalmazza a nyersanyagokon belül az olajos mag és olajtartalmú, állati olaj és zsír, növényi olaj és zsír, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

^{d)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

9. táblázat: **Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint**

Megnevezés	2010		2011		2012	
	július-szeptember					
	ezer fő	előző év = 100 %	ezer fő	előző év = 100 %	ezer fő	előző év = 100 %
Mezőgazdaság	178,3	98,5	194,5	109,1	207,1	106,5
Ipar	1 183,1	100,6	1 193,8	100,9	1 172,2	98,2
Élelmiszeripar	126,4	94,1	125,5	99,3	128,2	102,2
Nemzetgazdaság	3 822,5	101,0	3 855,9	100,8	3 935,5	102,1

Forrás: KSH

10. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások éves források szerinti teljesülése

millió HUF

Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
2009			
Nemzeti támogatások	-	120 280	120 280
EU társfinanszírozású támogatások	144 055	46 963	191 018
Közvetlen EU kifizetések	320 133	-	320 133
Összesen	464 188	167 243	631 431
2010			
Nemzeti támogatások	-	53 650	53 650
EU társfinanszírozású támogatások	116 417	40 013	156 430
Közvetlen EU kifizetések	283 772	-	283 772
Összesen	400 189	93 663	493 852
2011			
Nemzeti támogatások	-	64 914	64 914
EU társfinanszírozású támogatások	149 194	54 327	203 521
Közvetlen EU kifizetések	194 358	-	194 358
Összesen	343 552	119 241	462 793
2012. évi aktuális előirányzat			
Nemzeti támogatások	-	81 986	81 986
EU társfinanszírozású támogatások	226 506	81 446	307 952
Közvetlen EU kifizetések	326 479	-	326 479
Összesen	552 985	163 432	716 417
2012. I-III. negyedévi kifizetés			
Nemzeti támogatások	-	53 987	53 987
EU társfinanszírozású támogatások	118 991	43 439	162 430
Közvetlen EU kifizetések	189 795	-	189 795
Összesen	308 786	97 426	406 212

Forrás: VM adatok alapján AKI szerkesztés

11. táblázat: **Földterület művelési ágak szerint**

ezer hektár

Megnevezés	2010	2011	2012
Szántó	4 322	4 322	4 324
Gyümölcsös	94	92	93
Szőlő	83	82	82
Gyep	763	759	759
Mezőgazdasági terület	5 343	5 337	5 258
Erdő	1 913	1 922	1 922
Nádas	65	65	65
Halastó	36	35	37
Termőterület	7 356	7 360	7 282
Művelés alól kivett terület	1 947	1 944	1 940
Földterület összesen	9 303	9 303	9 303

Forrás: KSH

12. táblázat: **Őszi vetésterület**

ezer hektár

Megnevezés	2010	2011	2012
Őszi vetés összesen	1 581	1 684	1 659
Gabonafélék vetése	1 323	1 411	1 462
ebből: búza	996	1 073	1 097
durumbúza	10	10	13
rozs	35	37	36
tritikálé	110	114	120
őszi árpa	172	178	196
Repce	258	272	197

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

13. táblázat: Növénytermelés hozamai

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/hektár		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Gabonafélék	5 299	5 690	5 649	4,7	5,1	..
ebből: búza	3 745	4 107	4 013	3,7	4,2	4,2
árpa	944	988	989	3,4	3,8	3,5
Szántóföldi növények						
Burgonya	488	600	560	20,4	25,9	25,5
Cukorrépa	819	856	740	59,1	56,5	41,8
Szója	85	95	97	2,3	2,3	2,8
Napraforgó	970	1 375	1 270	1,9	2,4	2,1
Kukorica	6 988	7 992	4 421	6,5	6,5	3,9
Silókukorica és csalamádé	2 254	2 390	1 898	26,6	25,0	19,2
Zöldségfélék						
csemegekukorica	304	369	309	14,3	15,7	13,6
paradicsom	51	74	51	36,2	50,3	48,0
zöldpaprika	25	25	21	15,8	16,6	14,5
vöröshagyma	41	58	47	18,5	20,6	23,6
Gyümölcs						
őszibarack	54	43	24	9,0	7,8	4,4
alma	497	265	557	15,3	8,9	18,2
körte	20	18	14	8,7	7,4	5,7
szőlő	399	545	391	5,2	7,4	5,5

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

14. táblázat: **Műtrágya értékesítés alakulása**

Megnevezés	2009	2010	2011
Műtrágya hatóanyagban, ezer tonna	367	385	413
Ebből: nitrogén	275	281	302
foszfor	44	46	51
kálium	48	58	60
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	64	72	77
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös- és szőlőterületre kijuttatott hatóanyag, kg	77	84	90

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

15. táblázat: **Az öntözés helyzetének alakulása az adott év októberéig**

Megnevezés	Vízjogilag engedélyezett öntözhető terület, hektár			Megöntözött alapterület, hektár			Kiöntözött vízmennyiség, ezer m ³		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Szántó	133 400	156 326	150 805	25 559	60 426	78 747	30 260	80 880	122 117
Gyümölcsös	12 022	12 672	11 796	1 743	5 582	5 832	1 086	5 650	5 090
Szőlő	385	406	406	6	26	24	4	26	24
Gyep	2 301	6 518	2 105	135	1 637	54	61	560	10
Halastó	10 317	12 489	15 416	8 597	8 885	11 520	54 161	67 450	85 230
Egyéb (erdő, fásítás stb.)	10 609	12 965	13 479	612	2 880	3 514	308	8 895	5 264
Összesen	169 034	201 376	194 041	36 652	79 436	99 692	85 880	163 461	217 735

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

16. táblázat: Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági végfelhasználóknak ^{a)}		
	2010. I-III. negyedév	2011. I-III. negyedév	2012. I-III. negyedév
Kerekes traktorok	635	1 090	1 280
Gabonakombájnok	53	131	178
Önjáró rakodók	117	151	163
Talajművelőgépek	1 436	2 202	2 768
ekék	104	250	254
tárcsás talajművelők	199	264	345
magágykészítők	158	217	312
Vető- és ültetőgépek	236	433	636
gabonavetőgépek	35	109	136
kukoricavető gépek	121	198	359
Tápanyag-visszapótlási gépek	342	493	685
Szilárd műtrágyaszóró gépek	299	447	603
Növényvédő és -ápoló gépek	665	763	849
szántóföldi permetezőgépek	239	266	329
Betakarítógép adapterek	138	223	353
kukoricacső-törő adapterek	48	90	179
napraforgó betakarító adapterek	35	102	144
Szálaskarmány betakarítók	737	673	649
fűkaszák	533	450	409
rendkezelők, rendterítők	174	187	222
Bálázók	157	232	229
Mezőgazdasági pótkocsik	166	171	304

^{a)} Használtgép értékesítés, viszonteladás és külföldi – EU-s és EU-n kívüli – eladás nélkül.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

17. táblázat: Magyarország állatállománya

Megnevezés	ezer darab				
	2010		2011		2012
	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.	június 1.
Szarvasmarha	706	681	692	694	733
Ebből: tehén	315	309	327	327	335
Sertés	3 208	3 168	3 142	3 025	2 913
Ebből: anyakoca	228	219	220	210	205
Juh	1 204	1 181	1 150	1 081	1 168
Ebből: anyajuh	864	844	828	821	839
Ló	68	65	77	74	77
Tyúkfélék	39 428	31 848	37 947	33 865	34 692
Ebből: tojó	12 005	12 571	10 764	11 743	10 268
liba	3 028	1 384	3 558	1 244	3 333
kacsa	5 547	5 813	5 294	4 444	4 520
pulyka	3 637	3 168	3 222	3 053	3 150

Forrás: KSH

18. táblázat: Magyarország teljes haltermelése

Megnevezés	tonna							
	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Természetesvízi zsákmány		Összesen	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2009	19 927	13 027	2 066	1 798	6 364	6 098	28 357	20 923
2010	18 559	12 305	2 114	1 938	6 300	6 101	26 889	20 249
2011	20 250	14 281	2 336	2 067	6 569	6 361	29 155	22 709

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, HAKI

19. táblázat: Becsült vadállomány

Megnevezés	ezer darab		
	2010	2011	2012
Gímszarvas	92,6	94,1	96,4
Dámszarvas	30,0	30,5	33,2
Őz	366,6	355,7	365,6
Muflon	11,0	11,5	12,3
Vaddisznó	106,7	105,8	109,8
Mezei nyúl	538,7	454,5	497,2
Fácán	761,7	612,8	678,8
Fogoly	32,4	24,8	22,8

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

20. táblázat: **Vadállomány hasznosítás, teríték**

	ezer darab		
Megnevezés	2009	2010	2011
Gímszarvas	39,3	41,1	47,7
Dámszarvas	10,5	10,8	11,7
Őz	89,8	88,6	93,1
Muflon	3,1	3,4	3,5
Vaddisznó	111,2	112,4	128,9
Mezei nyúl	106,8	78,8	98,9
Fácán	377,7	306,5	375
Fogoly	3,8	2,2	2,2
Pénzügyi adatok (milliárd HUF)			
Bevétel	15,87	16,37	18,67
Összes kiadás	15,71	15,97	17,20
Ebből: mezőgazdasági vadkár	4,00	7,03	2,24
erdei vadkár	0,12	0,14	0,16
Eredmény	0,16	0,39	1,47

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

21. táblázat: **Erdőterület, erdősültség**

	ezer hektár		
Megnevezés	2009	2010	2011
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen ^{a)}	2 039	2 046	2 051
Ebből:			
Faállománnyal borított terület	1 913	1 922	1 928
Erdőgazdálkodás alá vont területekből:			
Állami tulajdonú erdők	1 062	1 063	1 064
Közösségi tulajdonú erdők	19	19	21
Magántulajdonú erdők	832	840	843
Erdősültség százalékban	20,6	20,7	20,7

^{a)} Megjegyzés: Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak vadlegelők stb. területét is.

Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság

22. táblázat: **A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati társas vállalkozások jövedelem alakulása^{a)}**

Megnevezés	2009	2010	2011
Adózás előtti eredmény, millió HUF	35 853,7	49 757,5	137 091
Adózás előtti eredmény ezer HUF/hektár	9,7	10,7	33,2

^{a)} Adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján.

Forrás: NAV gyorsjelentés

23. táblázat: **Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme (éves adatok)**

Megnevezés	millió EUR		
	2009	2010	2011
Export	5 086	5 843	6 879
Import	3 371	3 711	4 182
Egyenleg	1 715	2 133	2 697

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

24. táblázat: **Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme (I-VIII. havi adatok)**

Megnevezés	millió EUR		
	2010	2011	2012
Export	3 594	4 673	5 304
Import	2 303	2 951	2 852
Egyenleg	1 291	1 721	2 452

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

25. táblázat: **Az élelmiszeripar fontosabb adatai**

Megnevezés	2009	2010	2011
Kibocsátás, millió HUF	2 249 415	2 236 178	2 548 121
Bruttó hozzáadott érték, millió HUF	657 136	598 721	626 928
Árbevétel, millió HUF	2 548 028	2 600 677	2 893 989
Foglalkoztatottak, fő	93 136	91 526	91 033

Forrás: NAV gyorsjelentés

26. táblázat: Főbb élelmiszeripari szakágazatok árbevétele és eredménye

millió HUF

Szakágazatok	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Húsfeldolgozás, tartósítás	287 728	308 432	353 442	1 453	3 057	2 748
Baromfiús feldolgozása, tartósítás	253 347	235 003	268 065	-2 778	2 098	2 726
Hús-, baromfiús-készítmény gyártása	100 443	109 732	107 862	-960	3 291	-6 840
Gyümölcs, zöldség feldolgozás	257 244	217 579	208 266	6 789	4 522	92
Tejtermék gyártása	200 313	209 108	218 300	-2 886	-5 278	-6 636
Malomipari termék gyártása	111 243	97 354	113 928	-204	512	4 890
Haszonállat-eledelel gyártása	147 214	173 128	184 820	2 430	3 492	5 498
Hobbyállat-eledelel gyártása	68 707	69 289	71 128	3 042	5 636	-334
Tésztafélék gyártása	30 386	37 179	39 269	1 431	573	4 040
Sörgyártás	121 395	84 811	88 656	777	2 533	-644
Üdítőital gyártása	174 190	155 595	174 905	-3 019	2 254	2 252
Dohányipar	177 026	156 746	168 397	3 839	775	-913
Összes szakágazat	2 754 416	2 690 017	2 966 686	52 784	59 245	35 569

Forrás: NAV

V. Gyakran feltett kérdések

Ez a fejezetet nem állandó része az Agrárgazdasági Figyelőnek. Csak esetenként szerepeltetjük, ha olyan alapkérdések merülnek fel, amelyek igénylik a közszereplők és a laikus érdeklődők tárgyilagos tájékoztatását.

Van-e a hazai termelésű dió, körte, kajszi, cseresznye gyümölcsnek export lehetősége?

Magyarországon a dió, a körte, a kajszi és a cseresznye gyümölcsfajok összesen mintegy 16 ezer hektár területet foglaltak el a 2010. évi adatok alapján, betakarított termésük pedig a 2009-2010. évek átlagában megközelítette a 100 ezer tonnát. Együttes hozzájárulásuk a gyümölcsfélék bruttó termeléséhez 2009-ben és 2010-ben folyó áron 11,4 milliárd, illetve 12,2 milliárd forint volt, ami a gyümölcsstermelés bruttó termelési értékének 18 százalékát tette ki.

Az elmúlt néhány évben – részben az ágazati támogatásoknak köszönhetően – a dióból, a körtéből, a kajszi- és a cseresznyéből egyaránt létesültek új ültetvények, egyenként néhány száz hektár nagyságrendben.

A dió külpiacon helyzete kedvezőnek mondható. A dió globális termelése és külkereskedelme egyaránt nő. A magyarországi mosott héjas dió megkülönböztetett terméknek számít pl. Ausztriában. A héjas dió mellett a dióbél kivitele is növekedést mutat, előbbinek fajlagosan nagyobb a jövedelme, utóbbinak a foglalkoztatásra gyakorolt hatása miatt van jelentősége. A dió, más gyümölcsfajokkal ellentétben, sikertermék, ami a termékpályán a nemesítés, a termelés, az osztályozás, a csomagolás, a feldolgozás és a kereskedelem harmonikus integrációjának köszönhető.

A kajszi területe Európában stagnál, csak az ültetvények folyamatos korszerűsítése, megújítása történik. Az EU kajszikereskedelme döntően a tagországok között zajlik. A magyarországi export a termelés 7-10 százalékára tehető. Az értékesítés két irányba történik: az egyik az ún. magyar kajszi-fajták exportja Bécsbe és Münchenbe, befőzés céljára; a másik az áruházlánci eladások. Mivel ez utóbbi folyamatosan nő, ez a szegmens a jövőben is perspektivikus lehet.

A magyarországi körteexport legfontosabb felvevőpiaca Finnország. A körtetermesztés szempontjából kedvezőbb adottságokkal rendelkező Hollandia és Németország azonban a földrajzi közelségéből adódóan is jóval olcsóbban képes a skandináv piacokat ellátni, mint

Magyarország. A piac megtartása érdekében termesztéstechnológia modernizálására van szükség, hogy a ráfordítások és a terméshozamok együttes emelésével csökkenteni lehessen a termelés költségeit, ezáltal versenyképesebbé téve a magyarországi kivitelt. A kelet-európai piaci lehetőségeket is célszerű lenne kihasználni, mivel több ország (pl. Szlovákia, Csehország, Románia, Szlovénia) körteimportja megugrott az utóbbi években.

A világ cseresznyetermelése és -kereskedelme folyamatos növekedést mutatott az elmúlt évtizedben. Magyarország cseresznyeexportja szintén növekvő tendenciájú. A cseresznye – a korszerű hűtési és csomagolási technológiának köszönhetően – ma már nagyobb távolságra szállítható, ez azonban költséges, ezért csak a magas fogyasztói jövedelmű északi országokban jellemző a cseresznye fogyasztása a téli hónapokban.

Milyen az idei évi bortermelés?

Az elmúlt évtizedek legkiemelkedőbb minőségét sikerült elkészíteni a tavalyi szőlőkből. Ugyanakkor legalább harminc százalékkal kevesebb bor van a hazai pincékben, mint tavaly.

A megtermelt szőlő, különösen a vörös fajták csúcsmínőséget produkáltak, így az a termelő, aki jól választotta meg a szüret időpontját az most telt, színében, ízében kiváló minőségű borokat tárolhat a pincéjében. A fehér fajták szüretelésénél nagyobb szakértelemre volt szükség, hiszen a cukor-sav arányt is folyamatosan figyelni kellett, amit csak rontott az augusztusi hőség.

Számolni kell azzal, hogy bor behozatalra lesz szüksége az országnak és várhatóan az olasz nedű jóval olcsóbb lesz, mint a magyar. Igaz, minőségileg a két bort nem illik összehasonlítani.

A piac igényeiket nézve a kétezer forintnál drágább, de extra minőségű palackos borok forgalma visszaesett. Az emberek jobban meggondolják mire, mennyi pénzt adnak ki. A Hegyközségi Nemzeti Tanács adatai szerint az idén a szokásos 3,5 millió hektoliter helyett 1,5 millió hektoliter bortermés várható.

